

bliver Adgang, vil nogen melde sig. Det kan aldrig nytte at komme og melde sig til noget, der er ganske haabløst.

Punkt 7 var Kravet om almindeligt borgerligt Ægteskab, hvortil den højtærede Kultusminister svarede, at der her var gjort store Bestræbelser. Det er rigtigt, ogsaa det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) og hans Parti hare bestræbt sig for at gennemføre det, men da Landstinget lod det falde, lod det ærede Medlem fra Ringkøbing og hans Parti det ogsaa falde, han har ikke sat Kraft ind derpaa. Det har ligget i en Del Aar og er ikke blevet gennemført. Den højtærede Kultusministers Svar gik jo heller ikke ud paa, at man har faaet gennemført dette Krav. Man har tværtimod, da dette store Krav om almindeligt borgerligt Ægteskab mødte en saadan Modstand i Landstinget, at det ikke den Gang kunde gennemføres, ladet det falde, har ikke senere gjort Forsøg paa at rejse Sage nigen. Jeg udtaler paa ny min Glæde over, at den højtærede Kultusminister erklærer sig enig i dette Krav, og jeg haaber, at den Tid ikke er fjern, da der stilles af Ministeriet et Forslag om almindeligt borgerligt Ægteskab, for at man kan prøve, om Tiden nu skulde være moden, og hvis Landstinget paa ny maatte modsætte sig det, at vi maatte have et Ministerium med en saadan Styrke, at det desuagtet kunde gennemføre det.

Dermed har jeg svaret paa Enkelt- hederne i den højtærede Kultusministers Foredrag, men nu kommer jeg til Hoved- sagen. Det var ikke disse Enkeltheder, der vare det væsentlige for mig. Det væsentlige for mig var, at disse 8 Reform- krav af Askovmændene i 1881 vare Udtryk for Krav om mere Frihed indenfor Folke- kirken, mere personlig Frihed, mere Menig- hedsfrihed. Det var kirkelige Frihedskrav, det var Krav om en Lovgivning i individua- listisk Retning, det var Krav, der gik i samme Linie som Sognebaandslovningsloven, som den Handling, der foregik her i 1860, da man forkastede de lovordnede Menig- hedsraad, som Valgmenighedsloven af 1868, Loven om Brug af Kirkerne af 1873, det gik alt sammen i denne Linie. Og blandt disse 8 Punkter — og det lod den højt- ærede Minister ogsaa ligge — findes der ikke Ønske om lovordnede Menighedsraad. Det er jo Sagen. Altsaa, det er den gamle Linie, at Folketingsudvalget og Folketinget i 1860 forkastede de tvungne, lov- ordnede Menighedsraad, at man gaar en helt anden Vej, at Askovmæn-

dene stille 8 kirkelige Frihedskrav op, men ikke tage lovordnede Menighedsraad op. Den højtærede Kultusminister kan blot tænke sig de 30 Aar tilbage i Tiden, og han vil se, at ingen af disse 3—400 Underskrifter, ingen af disse Mænd som Vilhelm Birkedal, Rasmus Lund, Leth, Hoff, Jens Nørregaard, Ernst Trier o. s. v., ingen af disse Mænd i deres vildeste Drømme paa det Tidspunkt vilde være falden paa at kræve Sognemenighedsraad, absolut ikke. Det vilde være i Strid med hele deres Tankegang og have sprængt hele Adressen i Stumper og Stykker, vilde have gjort den kalejdoskopisk, medens den nu i Virke- ligheden er Udtryk for en Enhedstanke- gang. Det er det, jeg har fremhævet. Enten har den højtærede Minister mis- forstaaet mig, eller han gik ganske udenom Kærnepunktet i mit Foredrag. Med de lovordnede Menighedsraad ere vi indslaaede paa en ny Vej, en Vej, som Harald Holm meget stærkt beklagede i Aarene 1900—03, og som alle de, der ville følge den gamle Grundtvigske Tradition, maa beklage, en Vej, vi fra vor Side kun meget modvilligt og halvvejs nødtvungent kunne gaa med til, hvis det er en uomgængelig Betingelse for, at Sognemenighederne kunne faa nogen Indflydelse paa Præsteansættelsen, og som vi kun, og endda modvilligt og halvvejs nødtvungent, kunne gaa med til, naar vi saa stærkt som muligt slaa fast, at det kun er det, jeg i mit Foredrag forleden kaldte en Decentralisering af et Stykke kultusmini- steriel Administration, naar det med andre Ord er Menighedsraad, som ikke ere Menig- hedsraad. Derfor kan jeg ogsaa fuldt slutte mig til de Talere fra anden Side, ikke mindst det ærede Medlem fra Horn- slet (Povlsen), som forlangte et andet Navn. Den højtærede Kultusminister var i sin Forelæggelsestale ogsaa utilfreds med Navnet og sagde, at det var for højt. Vi ere mod Menighedsraad, der ere Menigheds- raad, for det kunne vi ikke lovgive om eller lovgive for, det kunne vi ikke skabe ved Lovgivning, fordi Menighedsraad, der ere Menighedsraad, ere en Repræsen- tation for en frivillig Sammenslutning af bevidste Kristne om en fri Præst. Det kunne vi ikke, det have vi ingen Adgang til, det have vi ingen Ret til og ingen Pligt til, det er en Umulighed. Altsaa, skulle vi modvilligt og halvt nødtvungent, fordi der følger andre Fordele med, som vi sætte Pris paa, gaa med til det, saa lad os da slaa fast, at det ikke er Menighedsraad, og lad os saa bidrage til ogsaa at gøre det ved Navnet. Det er vor Stilling, og det gøre vi ogsaa